

P r i k a z i i o s v r t i

SINODA O MLADIMA 2018. PRIPREMNI DOKUMENT

Krajem 2016. papa Franjo je objavio da će se sljedeća, XV. Redovita opća sinoda biskupa održati u Rimu tijekom mjeseca listopada godine 2018. Sinoda će raspravljati o temi: *Mladi, vjera i razlučivanje zvanja*. U siječnju 2017. predstavljen je na sedam svjetskih jezika (između ostalog i na kineskom) *Pripremni dokument* za sljedeću biskupsku sinodu. Tom prilikom Papa je mladeži uputio posebno pismo u kojemu im se na početku obraća na prislan i neposredan način: *Dragi moji mladi*, a pismo završava riječima: *S očinskom naklonošću*. To je prvi put nakon ustanovljenja ovoga sinodalnog tijela prije više od pedeset godina da se neka biskupska sinoda bavi položajem i pitanjima mladih u današnjem svijetu.

Na posebnom vatikanskom linku o sinodi putem interneta od svibnja do kraja studenoga 2017. otvorena je opsežna internet-ska anketa namijenjena uzrastu između 16. i 29. godine života (na talijanskom, engleskom, španjolskom, portugalskom, njemačkom; <http://youth.synod2018.va>). Prema izjavi glavnog tajnika Biskupske sinode kardinala Baldisserija do sredine rujna tekuće godine u anketi je sudjelovalo oko 110.000 mladih iz cijelog svijeta. U svrhu pripreme za sinodu održavaju se i različiti međunarodni seminari na kojima osim predstavnika mladeži sudjeluju svećenici, redovnici i stručnjaci raznih područja kako bi dočarali današnju pluralnu i šaroliku sliku mladih u svijetu. Čini se da će određeni broj mladih biti pozvan da sudjeluje u radu iduće sinode, ali bez prava glasa. Organizatori nastoje da taj skup bude ne samo rasprava o mladima nego i zajedno s njima.

Krajem rujna pregledao sam biskupijske mrežne stranice za mlade po (nad)biskupijama u Hrvatskoj i BiH (manje biskupije nemaju posebne portale za tu skupinu vjernika) kao i portal za mlade Hrvatske biskupske konferencije. Našao sam samo dvije kratke vijesti o sinodi, i to na portalu Ureda za mlade HBK-a i na mrežnoj stranici Nadbiskupijskog centra za mlade Vrhbosanske nadbisku-

pije s pozivom da ispune online upitnik i tako sudjeluju u pripremi sinode. Mladi hrvatski katolici već godinama aktivno sudjeluju na velikim međunarodnim crkvenim okupljanjima za svoje vršnjake kao što su Svjetski dan mladih ili pak Europski susreti mladih u Taizéu koji se održava svake godine. Na nacionalnoj razini dobro su prihvaćeni i posjećeni Susreti Hrvatske katoličke mladeži koji se počevši od prvog takvog okupljanja u Splitu (1996.) priređuju svako druge, u posljednje vrijeme svake treće godine. Ovogodišnji deseti po redu održan je u Vukovaru. S obzirom na spomenute respektabilne aktivnosti naše katoličke mladeži bilo bi očekivano da će se osobito na mrežnim stranicama naći više vijesti i drugih informacija o pripremama i događanjima povezanih uz buduću Biskupsku sinodu za mlade. Kao što se iz rečenog vidi, tome ipak – barem do sada - nije tako, pa me taj nedostatak potaknuo na ovaj osvrt.

BISKUPSKA SINODA

Ustanova Biskupske sinode proizašla je iz želje koncilskih otaca za vrijeme zasjedanja II. Vatikanskog sabora da i nakon zaključenja Koncila biskupi nastave zajedno s Petrovim nasljednikom redovito sudjelovati u skrbi za sveopću Crkvu. Ta je nakana i volja ušla u tekst *Dekreta o pastirskoj službi biskupa* (Christus Dominus, 5). Ondje se veli: „Biskupi izabrani iz raznih krajeva svijeta pružaju vrhovnom pastiru Crkve, u oblicima i načinima koje je odredio ili ih još treba odrediti rimski prvosvećenik, djelotvorniju pomoć u vijeću koje se navlastito naziva Biskupska sinoda.” Ondašnji papa Pavao VI., uvjeren u potrebu takvog tijela za dobro cijele Crkve, već je prije usvajanja konačnog teksta spomenutog dekreta izdao poseban dokument *Apostolsko pismo* (*Apostolica sollicitudo*, 15. rujna 1965) kojim ustanovljuje Sinodu biskupa. Ona je znak vremena te izraz trajne i još tješnje povezanosti između Petrova nasljednika i biskupa da djelotvornije sudjeluju u brizi za cijelu Crkvu, veli se u spomenutom apostolskom pismu. Time je postavljen pravni okvir za sazivanje ovoga tijela, određen njegov ustroj, ovlasti i način rada. Jednako tako predviđena je mogućnost održavanja triju vrsta sinoda. Osim Opće redovite sinode biskupa koja se održava u trogodišnjem ritmu, papa po potrebi može sazvati Izvanrednu sinodu biskupa te Posebnu sinodu biskupa za određenu zemlju (Biskupsku konferenciju), područje ili kontinent. Do sada je održano 14 redovitih sinoda, tri izvanredne i 10 posebnih Biskupskih sinoda. Službu glavnog tajnika Biskupske sinode u Rimu dulje je vrijeme (2004. – 2013.) obnašao hrvatski crkveni diplomat nadbiskup Nikola Eterović.

Zadaća je sinoda da raspravljaju o aktualnim pitanjima crkvenog života, iznose svoje preporuke i želje te traže prikladna rješenja za pastoralne probleme, ali one nemaju ovlasti donositi obvezujuće odluke ili dekrete. To je pridržano samo papi. U dosadašnjoj se sinodalnoj praksi udomaćilo da Rimski prvosvećenik na temelju sažetka rada sinode objavi svoju *Postsinodalnu pobudnicu*.

MLADI, VJERA I RAZLUČIVANJE ZVANJA

Pripremni dokument za Sinodu o mladima obuhvaća 25 stranica teksta i podijeljen je u tri gotovo podjednaka dijela, sa sljedećim naslovima: (1) Mladi u današnjem svijetu, (2) Vjera, razlučivanje, poziv, (3) Pastoralna djelatnost. Na kraju je kao i u pripremi posljednjih dviju sinoda o obitelji pridodan Završni upitnik. Ne radi se ovdje o nekom cjelovito razrađenom tekstu, nego više o skici skupljenih poticaja za promišljanje. Tematski slijed raspravljanja o mladeži predložen je u tri koraka. Prvi je kratak opis današnje kulturne i socijalne dinamike svijeta u kojemu mladi odrastaju i donose odluke. Zatim slijedi prikaz procesa razlučivanja gdje Crkva želi pomoći mladima da u svjetlu vjere spoznaju svoj vlastiti poziv. U trećem koraku naznačene su neke teme za pastoral mladih i za pastoral zvanja.

Dokument je na tragu dosadašnjih nakana i tematskih težišta pape Franje. Iz uvoda doznajemo da se i ova promišljanja vode temeljnom porukom nove evangelizacije kako je koncipirana na sinodi o toj temi, a zatim objavljena u postsinodalnoj pobudnici *Evangelii gaudium*. Navješćivati radost evanđelja u današnjem svijetu poslanje je Crkve koje joj je Gospodin povjerio. Svrha spomenutih sinoda o obitelji i apostolske pobudnice *Amoris laetitia* bila je pratiti obitelji prema toj radosti. Nastavljajući tim putem, Crkva je odlučila pokrenuti sinodalni proces o temi „Mladi, vjera i razlučivanje zvanja”, kako bismo mogli potaknuti mlade da spoznaju i prihvate svoj poziv na ljubav i život u punini. Poziv na ljubav u svagdašnjem životu za svakoga od nas konkretizira se u nizu naših odluka koje donosimo, a odnose se na odabir životnog staleža (brak, duhovni poziv), zvanja, načina društvene zauzetosti, stila života i dr.

S ovim pripremnim dokumentom počinje faza konzultacije naroda Božjega i on je dostavljen odgovarajućim crkvenim institucijama. Odgovori na upitnik u dokumentu kao i odgovori mladih koje će dati u anketi na vatikanskim mrežnim stranicama bit će osnova za izradu *Radnog dokumenta (Instrumentum laboris)*. Taj se

tekst očekuje u proljeće 2018. i poslužiti će kao polazište za raspravu sinodskih otaca. Uvod na kraju donosi evanđeoski tekst o ljubljennom učniku Ivanu koji traži Gospodina i susreće ga te se odlučuje za nasljedovanje. Ovaj je biblijski prizor stavljen kao pomoć mladim ljudima da u njegovu svjetlu bolje shvate iskustvo svoga unutarnjeg razlučivanja i sazrijevanja u vjeri koja će ih voditi radosti ljubavi i životu u punini.

MLADI U DANAŠNJEM SVIJETU

Nakon uvoda prvi dio dokumenta pod navedenim naslovom ukratko donosi neku vrst raščlambe današnjeg društva i svijeta u kojemu mladi žive. Premda su posvuda prisutne globalne tendencije, ipak ovisno o pojedinačnim kulturama i područjima postoje značajne razlike i velika raznolikost u svijetu mladih. U nastavku se zatim osobito navode neke općenite značajke suvremene kulture prožete tehnikom i medijima, kao što su kompleksnost i brze promjene u odvijanju društvenih procesa, što kod ljudi izaziva površnost i nesigurnost. K tome, mnoga društva postaju sve više multikulturalna i multireligiozna pa je pod tim znakovima vremena potrebno razvijati kulturu koja njeguje slušanje, poštovanje i dijalog. Novi naraštaji današnje mladeži žive u svijetu koji je različit od svijeta njihovih roditelja i odgojitelja kako po socijalnom ambijentu i odnosima tako i po drugačijim mogućnostima, željama, potrebama i osjetljivostima. U mnogim dijelovima svijeta mladi odrastaju u teškim uvjetima siromaštva, izolacije bez mogućnosti slobode i prostora pravih životnih odluka. Na međunarodnoj razini ističe se nekoliko karakterističnih crta mladih, kao što su spremnost na sudjelovanje u sadašnjim procesima i suradnja u konkretnim akcijama.

Mladi osjećaju potrebu za osobama kojima se mogu povjeriti, koje su im bliske, vjerodostojne i iskrene, ali jednako tako žele otvorenu razmjenu iskustava sa svojim vršnjacima. U tom pogledu uloga roditelja i obitelji ostaje i nadalje odlučujuća, premda je katkada i problematična. Istraživanja pokazuju da je mladež često nepovjerljiva prema institucijama svih vrsta, uključujući i Crkvu kako se ona u javnosti doživljava, želeći Crkvu blisku ljudima i osjetljivu za socijalne probleme. U tom kontekstu mnogi se mladi radije povode za neinstitucionalnim, alternativnim oblicima religioznosti i duhovnosti. Mlada pokoljenja danas su snažno obilježena modernim komunikacijskim tehnikama. Sveprisutni virtualni svijet pruža velike i nove mogućnosti, ali krije u sebi i opasnosti. Prijelaz u odraslu dob i izgradnja vlastitog identiteta u kontekstu površnosti i privremenosti

zahtijeva „refleksivni” (razmišljajući) put, veli se u dokumentu. Ljudi su prisiljeni uvijek iznova prilagođavati vlastite putove, a sloboda se nerijetko shvaća kao prilika neprestanog biranja novih mogućnosti. Zato su nam potrebni novi kulturalni, socijalni i duhovni instrumenti kao orijentacija i ohrabrenje mladima da u procesu razlučivanja donose vlastite odluke i otkrivaju svoje osobne sposobnosti stavljajući ih u službu zajedničkog rasta. Kod tog traženja načina kako u njima probuditi hrabrost i polet srca osoba Isusa Krista i njegovo evanđelje ne prestaju fascinirati mlade.

VJERA, RAZLUČIVANJE, POZIV

Ovom sinodom Crkva izražava svoju želju da susretne svakog mladića i djevojku bez iznimke, da ih na njihovu putu, osobito kada se suočavaju sa svojim vlastitim slabostima i poteškoćama, prati, prihvati i podupre. Onaj tko je svjestan dara života i vjere što ga je sam primio, taj ne može a da ga s drugima ne podijeli. Polazeći dakle od vjere i oslušivanja predaje Crkve, dokument u drugom dijelu opisuje glavne elemente procesa razlučivanja kao pomoć mladima u razumijevanju njihova poziva i u temeljnim životnim odlukama od kojih su neke nepovratne.

Najprije se kao izvor svakog razlučivanja zvanja tematizira vjera u sklopu poziva. Ona je dioništvo u Isusovu načinu gledanja i pruža kako temeljne sadržaje tako i specifične izraze te sukladnu pedagogiju u našim odabirima. Ako je Bog u srce svakog mladoga čovjeka stavio glavni poziv na radost i ljubav da njegov život urodi plodom, onda je vjera istodobno dar odozgo i odgovor onoga tko se osjeća odabranim i pozvanim. Vjera širi i otvara život te daje da otkrijemo poziv na ljubav koja neće iznevjeriti, ona osvjetljuje sve naše odnose i pomaže nam graditi opće bratstvo među ljudima. Aktualizira se kao dijalog s Riječju Božjom, a savjest je mjesto tog dijaloga. „Premda se čovjekova sloboda uvijek iznova mora čistiti i oslobađati, ipak ona ne gubi temeljnu sposobnost da upozna i čini dobro”, veli na kraju ovaj odlomak o vjeri.

U nastavku se razmatra dar razlučivanja kada je u situacijama nesigurnosti i nutarnje nejasnoće potrebno donijeti odluku i tako dati smjer svojem djelovanju. Dar razlučivanja klasični je pojam u predaji Crkve, koji se primjenjuje na različite životne situacije. S obzirom na poziv ovdje je riječ o tome da mladi čovjek u dijalogu s Gospodinom i oslušivanju glasa Duha donese temeljne životne odluke. Budući da Duh govori i djeluje u događajima života pojedinca koji su višeznačni, da bi se došlo do njihova pravog značenja

treba poći putem razlučivanja, što se događa u tri koraka: spoznavanje, tumačenje i biranje.

Razlučivanje s obzirom na poziv, premda ima svojih odlučujućih momenata i susreta, ipak se ne događa u jednom jedinom činu, nego je to obično dulji vremenski proces, u kojemu pomno treba paziti na znakove što ih Gospodin koji zove izričito i osobno daje. Kao što nas uči Biblija, svaki je poziv usmjeren na poslanje koje se prihvaća sa strahom i oduševljenjem. Prihvatiti poslanje uključuje raspoloživost kojom dotični svojim vlastitim životom kreće Isusovim stopama put križa. Samo ako se čovjek odrekne toga da svoje vlastite potrebe stavlja u središte, otvara mu se prostor da prihvati Božji projekt koji može biti poziv na obiteljski život, svećeništvo ili redovnički život. Zato je osobito važno osobno praćenje mladih ljudi, naglašava se na kraju drugoga dijela dokumenta. Duhovni pratitelj treba i sam živjeti to iskustvo kako bi mogao tumačiti titraje srca i u tome prepoznati djelovanje Duha, ali stalno profilirati i svoju vlastitu osjetljivost za glasove Duha Svetoga. Duhovni pratitelj nije psiholog jer psiholog pomaže čovjeku u poteškoćama da postane svjestan svojih slabosti i mogućnosti; duhovni pratitelj pak upućuje čovjeka na Gospodina i priprema ga za susret s njime.

PASTORALNO DJELOVANJE

Treći se dio bavi pastoralnim izazovima s obzirom na razlučivanje zvanja, subjektima, prostorima i sredstvima crkvenog praćenja mladih u današnjem vremenu nesigurnosti i privremenosti. Ističe se važnost inovativnih i kreativnih načina u pristupu i radu: biti s mladima, prihvatiti njihova vremena i ritam, uzeti ih ozbiljno. Po uzoru na Isusov stil kako on u evanđelju susreće ljude, valja i nama oblikovati pastoralnu djelatnost kao put evangelizacije mladeži: izići među njih, dijeliti njihove radosti i nade, žalosti i tjeskobe; probuditi njihovu čežnju te ih izvesti iz zatvorenosti i tromosti da se upute i susretnu radost evanđelja.

Svi mladi bez iznimke imaju pravo da ih se na njihovu putu duhovno prati. Svaka župna zajednica, redovničke zajednice kao i cijela Crkva u svojim različitim udrugama i pokretima odgovorni su za odgoj novih pokoljenja. Kao najodgovornije osobe izričito se navode: roditelji i obitelj, pastiri i svećenici, učitelji i drugi odgojitelji. Odrastanje je prilika da se uvede red u svoj život, spoznaju vlastiti prioriteti, donose odluke. Crkva im za to pruža posebna mjesta susreta, kulturne izobrazbe, odgoja i evangelizacije kao što su na višim razinama Svjetski dani mladeži, odnosno nacionalni i

dijecezanski skupovi mladeži, a na župnoj razini prostor, aktivnosti i vrijeme za socijalnu zauzetost i sakramentalni život kako bi rasli u sposobnosti da prihvate Božji dar u svome životu te sudjeluju u poslanju Crkve. Valja spomenuti i ostala pastoralna mjesta, kao što su katoličke škole i sveučilišta, socijalne ustanove i volonterske udruge, crkveni pokreti, sjemeništa i duhovni centri te novi mediji.

U odlomku koji govori o sredstvima u pastoralu mladih samokritički se zapaža da crkveni način govora treba prilagoditi svijetu mladih i njihovu govoru, priznaje se da sport krije velike odgojne mogućnosti kao i glazba te drugi oblici umjetničkog priopćivanja. Osim tradicionalnih putova približavanja vjeri ima i drugih, nekonvencionalnih, koje ne treba zanemariti. Ipak, kao najvažnije i bez čega ne možemo uspjeti jesu: šutnja, kontemplacija i molitva. I na kraju dokument stavlja Mariju iz Nazareta kao evanđeoski uzor u kojemu mladi mogu otkriti njezin stil osluškivanja, odvažnost vjere, dubinu razlučivanja i predanost u službi.

ANKETNI LIST

Upitnik na kraju Pripremnog dokumenta želi pripomoći boljem shvaćanju svijeta mladih i korisnom promišljanju iskustava u razlučivanju i praćenju zvanja. Dostavljen je relevantnim tijelima da na temelju njegovih pitanja naprave izvješće od desetak stranica i pošalju ga tajništvu Sinode kako bi ti podatci poslužili za izradu Radnog dokumenta. Prvih pet pitanja odnosi se na osnovne podatke konkretne države i njezinih mladih, zatim slijedi 15 pitanja o položaju mladih u Crkvi i društvu te o značajkama pastorala mladeži. Sljedeća tri pitanja jesu specifična za svaki od pet kontinenata, a na kraju se traži kratak opis aktualne crkvene prakse i pastoralnih aktivnosti u radu s mladima.

Ona druga anketa o mladima na vatikanskim mrežnim stranicama vrlo je opširna i dijeli se u sedam poglavlja. Prvo poglavlje sadrži pitanja o osobi sudionika ankete, drugo o slici mladog čovjeka o samom sebi i o tome kako doživljava svijet oko sebe, treće o njegovim odnosima prema različitim osobama i institucijama, četvrto o osobnoj ocjeni svijeta rada i političkog angažmana, peto o osobnoj religioznosti, šesto o odnosu prema internetu i o tome koju ulogu socijalni mediji imaju u životu mladog čovjeka i sedmo poglavlje sadržava dva otvorena pitanja. Očito se na taj način mladog čovjeka želi sagledati ne samo kao vjernika i člana Crkve nego u njegovoj cjelokupnoj egzistenciji sa svim aspektima mladenačkog života

(usp. članak U. Riegel, *Die Kirche hört zu*, Herder Korrespondenz, 9/2017, 40-43)

Dakako upitnik na kraju Pripremnog dokumenta i anketni upitnik na vatikanskim mrežnim stranicama neće niti mogu dati pouzdane i cjelovite rezultate o položaju današnjih mladih u svijetu, njihovoj religioznosti i pastoralnoj skrbi Crkve o njima. Takav način propitivanja pruža više neku vrst trenutne slike njihova sadašnjega raspoloženja. On međutim ima i svoju simboličku snagu, jer modernim sredstvima današnjega vremena poziva mlade da se uključe u crkvenu raspravu i promišljanja.

Koliko će katolički mladići i djevojke iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine sudjelovati u započetom sinodalnom procesu, ovisi ponajviše o onima koji su odgovorni za pastoral mladih. Dosadašnje aktivnosti i nastojanja u tom pogledu nisu veliki. Bila bi šteta ako se u narednom vremenu ne učini više kako bi vrijedni poticaji, nove spoznaje i poruke, dragocjena iskustva i pozitivni naboj sinode o mladima dospjeli do naših mladih i svih onih koji su pozvani da ih duhovno prate.

Nediljko A. Ančić